

Ändring i körkortslagen från 1 februari gäller alla läkare:

»Utredningsanmälan« numera skyldighet, inte »möjlighet«

■ Efter beslut i riksdagen i december 2011 gäller från och med 1 februari 2012 att »utredningsanmälan« inte längre är en »möjlighet« för läkaren [1, 2] utan en skyldighet.

Med utredningsanmälan menas att »läkaren vid undersökning eller genomgång av journalhandlingar finner det sannolikt att körkortshavaren av medicinska skäl är olämplig att ha körkort och att körkortshavaren motsätter sig fortsatt undersökning eller utredning«.

Läkaren måste göra en anmäla till Transportstyrelsen, som då kan förelägga personen att lämna in ett läkarintyg. Om personen inte lämnar in läkarintyg återkallas körkortet. Enligt 5 kap 3 §, punkt 8 i körkortslagen (SFS 1998:488) ska körkortet återkallas bland annat om »körkortshavaren inte följer ett föreläggande att ge in läkarintyg«. Det är viktigt att man som läkare är införstådd med att en anmälan i sig inte leder till återkallelse av körkortet, utan att myndigheten får anledning att utreda frågan om medicinsk lämplighet att inneha körkortet.

Som läkare har du fortfarande ett utrymme för din egen bedömning av sannolikheten att körkortshavaren av medicinska skäl är olämplig att ha körkort. Bedömningen grundas på den egna uppfattningen utifrån gällande myndighetsföreskrift om medicinska krav för körkortsinnehav (TSFS 2010:125) i kombination med den kliniska bedömningen. I lagen har nu också införts att en utredningsanmälan kan grundas på enbart en genomgång av journalen, det vill säga utan att du som läkare själv har träffat patienten. En vanlig situation där detta kan bli aktuellt är till exempel då dia-

gnosen demens har ställts vid en annan läkares vårdkontakt, men utan att frågan om körkortsinnehav diskuterats.

Som läkare är det lätt att föreställa sig att en gravt sjuklig och åldrad patient inte alls kör bil eller att glömma frågan i allt annat som behöver göras. Anhöriga ringer sedan och berättar att »pappa kör bil fast han är alldeles olämplig«. Om patienten då kallas till samtal beträffande körkortsinnehavet men vägrar komma måste läkaren på grund av journaluppgifterna göra en »utredningsanmälan«.

Som tidigare kan läkaren ge körkortshavaren en tillsägelse om att inte köra bil om man bedömer att patienten kommer att följa den tillsägelsen. Man är då inte längre skyldig att göra en anmälan till Transportstyrelsen, men som läkare tar man då på sig ett stort ansvar, inte minst för uppföljningen av att det fungerar. Dessutom innebär en sådan tillsägelse inte något förbud i juridisk mening, personen har ju fortfarande behörigheten kvar.

Körkortshavaren har inte heller någon möjlighet att »överklaga« tillsägelsen, vilket kan upplevas som negativt av den enskilde. Ett återkallelsebeslut från Transportstyrelsen kan däremot överklagas, och det är möjligt för personen att då lämna in nya läkarintyg och på ett rättssäkert sätt ge argument för sin sak.

De läkare som aldrig ger tillsägelse om att inte köra utan alltid väljer att anmäla är i sin fulla rätt att göra så. Tillsägelsen är en *möjlighet* för läkaren, inte en skyldighet som patienten kan kräva att man använder. Tillsägelsen är dock användbar och praktisk i situationer där man bedö-

mer att olämpligheten kan vara övergående efter en tid.

Å andra sidan kan man avstå från anmälan då det är uppenbart att patienten aldrig mer kommer att kunna sätta sig i en bil, som till exempel när patienten blir sängbunden för all framtid.

I den nya lagtexten kan det verka som att man inte längre behöver anmäla den som har körkortstillstånd, men ännu inte fått sitt körkort. Så är det inte. Den skyldigheten är oförändrad, men i begreppet körkortshavare inkluderas också den som har körkortstillstånd.

Lars Englund

leg läkare, MD, chefsläkare, Transportstyrelsen, Borlänge
Lars.Englund@transportstyrelsen.se

REFERENSER

1. Englund L. De nya körkortsbestämmelserna: Läkare har möjlighet, inte plikt, att anmäla patient som motsätter sig undersökning. *Läkartidningen*. 2010;107:2177-8.
2. Englund L. Läkare är som tidigare skyldiga anmäla olämplighet att inneha körkort men får ny möjlighet att anmäla i utredningsärenden. *Läkartidningen*. 2010;107: 2493.

FAKTA

Lag (SFS 2011:1580) om ändring i körkortslagen (SFS 1998:488) 10 kapitlet.

2 § Om en läkare vid undersökning av en körkortshavare finner att körkortshavaren av medicinska skäl är olämplig att ha körkort, ska läkaren anmäla det till Transportstyrelsen. Innan anmälan görs ska läkaren underrätta körkortshavaren. Anmälan behöver inte göras om det finns anledning att anta att körkortshavaren kommer att följa läkares tillsägelse att avstå från att köra körkortspliktigt fordon.

Om en läkare vid undersökning eller genomgång av journalhandlingar finner det sannolikt att körkortshavaren av medicinska skäl är olämplig att ha körkort och körkortshavaren motsätter sig fortsatt undersökning eller utredning, ska läkaren anmäla förhållandet till Transportstyrelsen.

Första och andra styckena gäller även den som har traktorkort.

Mer debatt på Lakartidningen.se

Vi publicerar här utdrag ur inlägg som i sin helhet finns på Lakartidningen.se/debatt.

departement och riksdagsutskott...

Elisabeth Gidlund

Två misshandlade medlemmar lämnas i sticket
Marie Wedin konstaterar i LT 50/2011 (sidan 2631) att man i förbundsstyrelsen är medveten om att Thomas' och Teets »börda varit tung att bära under dessa år«. Denna insikt till trots är emellertid deras tidigare fackliga organisation inte beredd att lyfta ett finger för att hjälpa dem i deras kamp för upprättelse. — Som läkare känner jag stark vrede över att min egen fackliga organisation lämnar två misshandlade medlemmar i sticket, hellre än att bli obekvämd för sina motparter inom statliga myndigheter,

Replik:
Omöjligt och orimligt att utreda och ifrågasätta rättsliga bedömningar
Att Läkarförbundet som fackliga organisation juridiskt skulle ta på sig att utreda, för att kunna ifrågasätta rättsliga bedömningar av detta slag, är varken möjligt eller rimligt. Ledarens syfte var att förklara denna begränsning. Att jag nämde läkarnas situation var ett försök att visa mänsklig och kollegial empati. Det är synd att du uppfattar ledaren som ett utslag av kvinnlig feghet.
Marie Wedin